

Nr 202.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning; given Stockholms slott den 11 mars 1919.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Östen Undén.

Förslag

till

Lag

innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

Häriigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om norska lappars rätt till renbetning här i riket.

Vilka lappar betesrätt tillkommer. Betesområden.

1 §.

Man eller kvinna av lappske härkomst, som driver renskötsel i Norge, äge rätt att låta renar, som där hållas, beta jämväl här i riket efter ty här nedan sägs.

2 §.

Lappar från Troms fylke och den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden skola äga rätt att låta renar till ett sammanlagt antal av tvåtusen beta i de områden i Norrbottens län där betesrätt tillkommer lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar.

3 §.

Lappar från Nordlands fylke skola äga rätt att låta renar beta i de områden i Norrbottens och Västerbottens län där lappar från Rautasvu-

oma och Kalasvuoma lappbyar samt från Gellivare, Jokkmokks, Arjeplogs, Sorsele, Tärna och Vilhelmina socknar hava betesrätt.

4 §.

Lappar från Nord-Tröndelags fylke skola äga rättighet att inflytta med renar eller, utan att själva inflytta, låta renar beta å den del av Blåsjö renbetesfjäll i Jämtlands län som begränsas i öster och söder av rågångarna för hemmanen Stora Blåsjö och Jorm samt i väster av riksgränsen.

Lapparnas skyldighet att åtfölja sina renar.

5 §.

Norsk lapp som vill låta renar beta här i riket skall, utom i fall som avses i 4 §, samtidigt med renarna inflytta i riket och, så länge renarna uppehålla sig här, kvarstanna hos dem, med mindre sjukdom eller viktiga angelägenheter föranleda hans frånvaro.

Hurusom i vissa fall norsk lapp äger att låta sina renar under annan lapps vård beta här i riket, därom stadgas i 6 och 11 §§.

Vilka renar lapp kan medföra.

6 §.

Norsk lapp som med renar inflyttar hit till riket må medföra — förutom sina egna, sin makes, sina omyndiga barns och medföljande tjänarens renar — allenast renar tillhörande:

a) lapp som plägar inflytta i riket men på grund av omständigheterna något år är förhindrad att företaga sådan flyttning;

b) lapp som har pläгат inflytta i riket men på grund av ålder, sjukdom eller fattigdom därmed upphört;

c) omyndigt barn av lapp, som i a) eller b) sägs;

d) oskiftat dödsbo efter lapp som har pläгат inflytta i riket, och må sådan rätt gälla endast under en tid av fem år från dödsfallet.

Vad i denna § stadgas äge icke tillämpning å lapp som inflyttar till den i 4 § omnämnda delen av Blåsjö renbetesfjäll.

Betestid.

7 §.

Renar som omförmälas i 2 och 3 §§ må icke införas i riket före den 1 oktober och skola vara bortförda från svenskt område före utgången av april.

Renar som avses i 4 § må ej inkomma tidigare än den 1 maj och skola vara bortförda från svenskt område före utgången av november.

Renräkning.

8 §.

Då enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige renräkning äger rum inom de områden där betesrätt tillkommer lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar, skola de norska renar, som finnas inom områdena vid tiden för räkningen, ingå i densamma. Renarnas ägare och vaktare vare pliktiga att på anfordran lämna nödigt biträde vid räkningen.

Lapparnas anmälningar.

9 §.

Norsk lapp som vill begagna sig av rättigheten att med renar inflytta hit till riket skall före juli månads utgång hos den norske lappfogden göra anmälan härom. Anmälningen skall innehålla uppgift om:

a) den anmäldes jämte medföljande husfolks och renvaktares namn och ålder;

b) de andra personer, för vilka den anmälde har renar i sin vård;

c) det antal renar som skall medföras för en var i anmälningen avsedd person;

d) de renmärken var och en av dem använder, dock att, när uppgift härom en gång är lämnad, senare anmälningar allenast behöva innefatta uppgift om ändringar; samt

e) den lappby, inom vars område betningen skall försiggå, eller, där inom lappbys område finnas sådana skadeersättningsområden som omförmälas i lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, det skadeersättningsområde där betningen skall äga rum.

I avseende å inflyttning till den i 4 § omförmälda delen av Blåsjö renbetesfjäll äge anmälan ej rum.

10 §.

Gör lapp anmälan så sent, att den icke kan upptagas på den förteckning över de anmälda lapparna som fylkesmannen enligt förenämnda konvention har att tillsända Konungens befallningshavande, äge han icke rätt att under året inflytta med renar eller låta sina renar åtfölja inflyttande norsk lapp.

Norska renar under svenska lappars vård.

11 §.

Lapp som driver renskötsel i Troms fylke eller i den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden skall äga rätt att låta sina renar införas hit till riket under bevakning av svensk lapp som plägar inflytta i Troms fylke.

Den som vill begagna sig av sådan rättighet har att före juli månads utgång därom göra anmälan hos den norske lappfogden, med uppgift om sitt eget och den svenske lappens namn, den lappby den senare tillhör, antalet renar som skall medföras och renarnas märken. Göres anmälan så sent, att den icke kan upptagas på förteckning som fylkesmannen enligt konventionen har att tillställa Konungens befallningshavande, må renarna ej under året införas hit till riket.

Hänvisning till annan betestrakt.

12 §.

Efter överenskommelse med fylkesmannen må Konungens befallningshavande hänvisa norsk lapp som anmält sig till viss trakt att med de anmälda renarna flytta till annan trakt inom länet.

Verkställighet av domar och förlikningar rörande skada av renar.

13 §.

Hava norska lappar här i riket blivit genom dom förpliktade att utgiva ersättning för skada av renar och att ersätta målsägande för

kostnad eller förlorad arbetsförtjänst skall, på framställning av målsäganden, Konungens befallningshavande, för vinnande av sådan verkställighet i Norge, som enligt konventionen skall äga rum, till fylkesmannen översända domen.

14 §.

Vad i 13 § är stadgat i avseende å verkställighet av dom äge jämväl tillämpning i fråga om verkställighet av skriftlig förlikning eller skriftligen avfattad skiljedom som medför förpliktelse för norska lappar att utgiva ersättning i anledning av att skada vållats av renar.

15 §.

Har förlikning eller skiljedom som avses i 14 § blivit till Konungens befallningshavande överlämnad för verkställighet, men finner Konungens befallningshavande att förlikningen eller skiljedomen icke med tillräcklig tydlighet utmärker vilka parterna äro eller var och när skadan inträffat eller eljes lämnar rum för tvekan om dess rätta innebörd, skall Konungens befallningshavande söka tillse att bristerna avhjälpas innan handlingen översändes till fylkesmannen.

Visar det sig omöjligt att på tillfredsställande sätt avhjälpa bristerna, skall Konungens befallningshavande vägra att översända handlingen till fylkesmannen och därom underrätta målsäganden.

Lapparnas rätt till jakt och fiske.

16 §.

Norska lappar som i enlighet med denna lag låta sina renar beta här i riket skola under sin vistelse härstädes äga rätt till jakt och fiske i enlighet med de bestämmelser som gälla eller komma att gälla för svenska lappar; dock må jakten eller fisket ej bedrivas annorledes än till husbehov under vistelsen i riket.

Inom Karesuando och Jukkasjärvi socknar må de norska lapparnas rätt till husbehovsfiske icke inskränkas genom upplåtelse av fiskerätt, med mindre upplåtelsen skett i fredningssyfte i enlighet med föreskrifter, som härom kunna varda meddelade.

Ofredande av renar.

17 §.

Den som med uppsåt eller av grovt vållande förorsakar, att norska renar genom hundar eller på annat otillbörligt sätt ofredas på tillåtna uppehållsställen, skall ersätta skadan. Har skadan vållats av hund, skall den ersättas, ändå att den icke förorsakats genom någons uppsåt eller vållande.

Bofastas hundar.

18 §.

I Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker skola, under den tid norska lappar jämlikt denna lag där uppehålla sig med renar, den bofasta befolkningens hundar å den ort där renarna uppehålla sig hållas bundna eller vara försedda med klubba. Konungens befallningshavande äge dock för vissa trakter eller särskilda fall medgiva befrielse från denna föreskrift, där det finnes kunna ske utan att det med densamma avsedda ändamål förfelas. Under det flyttning med renar förbi gård försiggår, skola alla därvarande hundar hållas bundna eller instängda.

Bestämmelser om storleken av klubba ävensom närmare föreskrifter i övrigt i avseende å klubbningen givas av Konungens befallningshavande.

19 §.

Hund som har till vana att jaga renar på tillåtet uppehållsställe skall, så framt den icke hålles bunden, instängd eller klubbad under det norska renar på tillåten tid uppehålla sig i trakten, dödas genom vederbörande polismyndighets försorg.

Skada i följd av smittosam rensjukdom.

20 §.

Varda norska renar införda i riket i strid med förbud som, till förekommande av rensjukdoms spridande, meddelas av Konungen, skall den som infört renarna ersätta skada som vållats genom smittas överförande till renar eller boskap här i riket.

Har, i enlighet med vad därom kan varda stadgat, Konungens befallningshavande meddelat föreskrift om smittade norska renars åter-

förande till hemlandet inom viss förelagd tid, och varder efter utgången av den tid smitta från renarna överförd till renar eller boskap här i riket, skall den som infört renarna ock ersätta skada som sålunda uppstår.

Dom, varigenom någon förpliktas att ersätta skada som i denna § avses, skall, på framställning av målsäganden, av Konungens befallningshavande översändas till fylkesmannen för vinnande av sådan verkställighet i Norge som enligt konventionen skall äga rum.

Tillämpning å norska lappar av svenska bestämmelser rörande renbetning.

21 §.

I den mån ej annat stadgas i denna lag, skola de bestämmelser som här gälla eller kunna komma att gälla i avseende å svenska lappars renbetning i tillämpliga delar lända till efterrättelse även i fråga om norska lappar.

2 KAP.

Om norska renar, som olovligen uppehålla sig i riket.

Bestämmelsernas tillämplighet.

22 §.

Bestämmelserna i detta kapitel skola lända till efterrättelse,

a) därest renar, tillhörande någon som är bosatt i Norge, uppehålla sig här i riket å område, där det under varje tid av året är förbjudet att låta norska renar uppehålla sig, eller

b) därest renar, tillhörande någon som är bosatt i Norge, uppehålla sig här i riket å område, där det visserligen är tillåtet att låta norska renar uppehålla sig under viss tid av året men icke vid den tidpunkt, varom i det föreliggande fallet är fråga, eller

c) där under tiden från och med oktober till och med april lappar från annan norsk trakt än Troms fylke eller den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden företaga inflyttning med renar i Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma eller Talma lappbys område.

Underrättelse till norsk myndighet.

23 §.

Uppehålla sig norska renar olovligen inom svenskt område, skall lappfogden eller landsfiskalen, så snart sådant kommer till hans kännedom, om förhållandet samt om renarnas uppehållsort och ungefärliga antal avlåta underrättelse till den som i Norge är förordnad att mottaga sådan underrättelse eller, om icke någon veterligen blivit därtill förordnad, till norske lappfogden i det distrikt som gränsar till den svenske lappfogdens eller landsfiskalens tjänstgöringsområde. Underrättelsen skall meddelas genom telegram eller, där detta ej låter sig göra, i brev. Kan den lämpligen meddelas i telefon, skall det ock ske.

Samtidigt med den underrättelse som nu är nämnd skall till vederbörande fylkesman avlåtas telegrafiskt meddelande av enahanda innehåll, varjämte, där så bekvämligen kan ske, norsk lapp skall underrättas om förhållandet.

Renarnas avhämtande eller utdrivande.

24 §.

Renarnas ägare är, då han erhåller kännedom om att de olovligen uppehålla sig här i riket, pliktig att ofördröjligen låta i enlighet med vad här nedan i 25 § föreskrives avhämta och utdriva dem, antingen till Norge eller till sådant område här i riket, där de lagligen må uppehålla sig vid ifrågavarande tidpunkt.

Vederbörande tjänsteman, så ock lappar eller bofasta å den trakt, där renarna olovligen uppehålla sig, må taga renarna under bevakning eller utdriva dem.

25 §.

Skola renar avhämtas eller bortdrivas från något område, där svenska renar pläga finnas eller veterligen för tillfället uppehålla sig, må medtagas allenast djur, försedda med märken, som begagnas av norska renägare, ävensom omärkta kalvar, som följa honrenar med sådana märken.

Innan bortförandet äger rum, skola de renar, som alltså böra kvarlämnas, utskiljas från de övriga i närvaro av vederbörande tjänsteman eller lappar från trakten; dock må de norska renarna strax bortföras, om tjänstemannen eller lapp från trakten förklarar, att bland dem icke finnas renar, som böra kvarlämnas.

Därest de norska renarna äro sammanblandade med renar från trakten och stå under bevakning av därvarande lappar, skola dessa samla djuren och lämna den som vill avhämta de norska renarna tillfälle att utskilja dem han har rätt att bortföra.

Omhändertagande och försäljning av renarna.

26 §.

Har meddelande enligt 23 § avlåtits, och uppehålla sig de renar som meddelandet avser ännu fjorton dagar därefter å otillåtet område, utan att någon infunnit sig för att bortföra dem, må Konungens befallningshavande förordna, att renarna skola av lappfogden, landsfiskalen eller lapp-tillsyningsmannen omhändertagas, om så erfordras genom nedskjutning, samt levande eller döda försäljas, på sätt efter omständigheterna prövas lämpligt.

Sådant förordnande må ock meddelas, där någon inställt sig för renarnas bortförande, men de likväl finnas kvar då tre veckor förflutit från det meddelande enligt 23 § är avsänt, och detta är att tillräkna den som inställt sig för deras avhämtande.

27 §.

Vid omhändertagande och försäljning som i 26 § avses skall tjänsteman som därmed har befattning upprätta förteckning över de sålda renarna, utvisande dessas ungefärliga ålder samt kön och öronmärken. Av märkena skola tagas noggranna avklipp.

28 §.

Vad som återstår av försäljningssumman, efter avdrag av det som enligt 30, 33 och 36 §§ skall gäldas ävensom av kostnaderna för omhändertagandet och försäljningen, skall genom Konungens befallningshavande tillställas renarnas ägare. Är ägaren okänd och giver han sig ej tillkänna inom ett år från försäljningen, skall beloppet tillfalla norska statskassan.

29 §.

Därest renarnas ägare före försäljning varom i 26 § sägs anmäler sig hos tjänsteman som därmed har befattning, skola renarna utlämnas till honom, såframt han förbinder sig att omedelbart bortföra dem från området och prövas vara i stånd därtill.

Betesavgift m. m.

30 §.

För renarnas uppehåll å otillåtet område skall erläggas en betesavgift för varje ren, kalvar under ett års ålder ej inbegripna. Denna avgift utgör för första dagen av uppehållet tjugu öre och för varje följande dag tio öre.

Avgiften tillfaller kronan och skall, enligt bestämmelser som givas av Konungen, användas till åtgärder, som stå i samband med renskötseln.

31 §.

Det tillkommer Konungens befallningshavande att efter inhämtande av tillförlitliga upplysningar bestämma för huru många dagar och renar den i 30 § nämnda avgift skall utgå. Finnes att renarnas bortdrivande blivit utan ägarens vållande uppehållet, har Konungens befallningshavande att vid avgiftens beräkning taga den hänsyn till förhållandet som finnes skälig.

Konungens befallningshavandes beslut må ej meddelas förr än tjugu dagar förflutit från det underrättelse enligt 23 § avsändes.

I fall då till böter enligt 46 § a) dömes, skall betesavgift ej ifrågakomma.

32 §.

Varda renar avhämtade utan iakttagande av vad i 25 § är sagt, må Konungens befallningshavande efter inhämtande av upplysningar bestämma en särskild avgift till belopp från tjugufem till femhundra kronor; dock må sådant ej ifrågakomma, med mindre någon anledning föreligger till antagande att i den bortförda hjorden funnits svenska renar.

33 §.

Förutom betesavgift som i 30 § är nämnd skall gäldas ersättning för de av renarnas olovliga uppehåll föranledda utgifter, såsom för meddelande av underrättelse enligt 23 § samt för arbete med samlande, bevakning, utskiljande och utdrivande av renarna. Beloppet av sådan ersättning varde, där ej överenskommelse därom träffas, bestämt av Konungens befallningshavande på grundval av vederbörande tjänstemans uppgifter och verifikationer.

Ersättning för renars utdrivande skall ej utgå, om Konungens befallningshavande finner utdrivningen hava skett under sådana förhållanden, att renarnas omedelbara återvändande kunnat antagas vara övervägande sannolikt.

34 §.

Innan beslut fattas rörande erläggande av avgift som nämnes i 30 § och ersättning enligt 33 §, skall Konungens befallningshavande såvitt möjligt utreda vem renarna tillhöra. Beslutet skall dock, utan angivande av namn å renägarna, endast innehålla förpliktande för »vederbörande lappar» att erlagga avgiften och ersättningen.

35 §.

Belopp som enligt 30, 32 eller 33 § blivit av Konungens befallningshavande fastställt till betalning skall uppbäras av landsfiskalen.

Skadeersättning.

36 §.

Skada som under renarnas uppehåll här i riket vållas av renarna eller av lappar som åtföljt dem skall ock ersättas.

37 §.

Vill någon fordra ersättning för skada som av renarna vållats, skall han därom göra anmälan hos landsfiskalen i orten. Denne har att i förening med två nämndemän, som av honom utses, besiktiga den uppgivna skadan. Den norske lappfogden äger att själv eller genom ombud tillstädeskomma vid förrättningen och föra talan för vederbörande lappar, med rätt jämväl att därvid ingå förlikning. Anmäler sig lapp själv såsom sakägare, må han ock föra talan. Landsfiskalen har att i god tid, om möjligt genom telegram eller telefon, underrätta lappfogden om tid och plats för förrättningen. Kan det antagas, att uppgiven skada helt eller delvis förorsakats av svenska renar, skall jämväl vederbörande svenske lappordningsman inkallas.

Vid början av förrättningen skall landsfiskalen erinra nämndemännen om deras förpliktelser och ansvar samt i protokollet göra anteckning om att sådan erinran ägt rum. Landsfiskalen skall såvitt möjligt inhämta och i protokollet intaga upplysning om de omständigheter som kunna inverka på ersättningsfrågan, såsom tiden och sättet

för skadans uppkomst, dess omfattning, platsens belägenhet och beskaffenhet samt sannolika antalet av de renar som vållat skadan.

Vid skadans värderande skall tagas i betraktande markens beskaffenhet och fruktbarhet samt huruvida hemdjur medverkat till skadan.

Landsfiskalen och nämndemännen hava att uppskatta skadan; och skola de till protokollet på heder och samvete avgiva förklaring att uppskattningen skett efter bästa förstånd och övertygelse.

Landsfiskalen och nämndemännen hava att såvitt möjligt utreda, vem skadegörande renar tillhöra. Finna de, att såväl svenska som norska renar medverkat till skadan, skola de, med uttalande härom, värdera allenast den skada som kan anses vållad av de norska renarna.

Beslut, varigenom skadeersättning av norska lappar tillerkännes målsäganden, skall, utan angivande av namn å viss renägare, innehålla förpliktande för »vederbörande norska lappar» att ersätta skadan.

Är ej lappfogden eller annan, som han satt i sitt ställe, tillstädes vid förrättningen, skall avskrift av protokollet ofördröjligen genom landsfiskalens föranstaltande tillställas honom.

Är målsäganden eller lappfogden eller lapp som fört talan vid förrättningen missnöjd med denna, stånde honom fritt att sist å nittionde dagen från förrättningen anhängiggöra saken vid domstol.

Landsfiskalen och nämndemännen njute ersättning enligt gällande resereglemente. Ersättningen skall, i händelse skada anses vållad av norska renar, gäldas på samma sätt som skadeersättningen, men eljest betalas av målsäganden.

Tjänstemans underrättande om tillämnat ersättningsanspråk.

38 §.

Den som ämnar fordra ersättning för utgifter som omförmälas i 33 § eller för skada som avses i 36 § skall, så snart ske kan, om sin avsikt underrätta lappfogden eller landsfiskalen, med mindre han vet meddelande redan vara avlåtet enligt 23 §. Försummas det, må ej ersättning bestämmas att utgå för utgifter som gjorts innan meddelande avlåtes eller för skada som därförinnan inträffat.

Verkställighet.

39 §.

I händelse belopp, som enligt 30, 32, 33 eller 36 § skall betalas i anledning av renarnas olovliga uppehåll här i riket, icke ome-

delbart erlägges till landsfiskalen eller målsägande, skall Konungens befallningshavande, för vinnande av sådan verkställighet i Norge som enligt konventionen skall äga rum, till fylkesmannen översända beslut rörande beloppet med tillhörande uppgifter och verifikationer.

Utdrivning av övertaliga renar.

40 §.

Finnes antalet norska renar inom de områden här i riket, där betesrätt tillkommer svenska lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar, överstiga tvåtusen etthundra, äge Konungens befallningshavande lämna den norske lappfogden tillfälle att inom fjorton dagar efter erhållen del av meddelandet föranstalta, att så stort antal som överstiger två tusen utdrives till Norge. Varda de ej utdrivna inom nämnda tid, må utdrivningen verkställas genom vederbörande myndighets försorg.

3 KAP.

Bestämmelser som hava avseende å svenska lappars renbetning i Norge.

Anmälningar. Förmansval. Förslag å synemän.

41 §.

På Konungen ankommer att meddela de bestämmelser som med anledning av konventionen erfordras i fråga om:

- a) lapparnas anmälningar om inflyttning till Norge;
- b) förmän och andre förmän i renbetesdistrikten i Norge; samt
- c) upprättande från lapparnas sida av förslag å synemän för uppskattning av skada som i Troms fylke vållas av renar.

Förfarandet med norska renar som inkomma i svensk renhjord.

42 §.

Hava norska renar blivit å norskt område sammanblandade med svenska renar och åtföljt dessa hit till riket, skola de omsorgsfullt vårdas av de svenska renarnas ägare. Påfordrar den norske renägaren djurens utlämnande, skola de, utan kostnad för honom, utskiljas på föranstaltande av den svenske lappfogden; och skola de svenska renägarna härtill med-

verka. Varda renarna ej sålunda utskilda, skola de svenska renägarna vid nästa flyttning över gränsen och i varje fall sist inom ett år från det djuren inkommit i riket föra dem tillbaka till Norge samt utlämna dem till den norske lapp som först påträffas och är villig att mottaga dem.

Bestämmelserna i 2 kap. äge ej tillämpning i fråga om renar som avses i denna §.

Indrivning av skadeersättning m. m.

43 §.

Då Konungens befallningshavande, på framställning av vederbörande fylkesman, förskottsvis av allmänna medel utbetalt belopp, som lappar på grund av konventionen äro pliktiga att utgiva, skall beloppet genom Konungens befallningshavandes försorg indrivas hos lapparna. Finner Konungens befallningshavande med billighet överensstämma att beloppet helt eller delvis stannar å statskassan, äge han därom besluta; dock må det ej ske där fråga är om böter, ej heller i fråga om belopp som skall gäldas för virke eller för skogsbetjants eller virkesägares inställelse för virkes anvisande eller för virkes värderande eller för skada av getter och kostnader i anledning därav eller för verkställande av påbjuden åtgärd i anledning av smittosam rensjukdom eller för skada genom smittas överförande från renar.

44 §.

Skall jämlikt 43 § indrivning äga rum av belopp som lappar i ett eller flera renbetesdistrikt i Norge i följd av beslut vid syneförrättning eller dom eller skiljedom eller förlikning hava att gälda, skall beloppet, jämte de kostnader som enligt uppgift av fylkesmannen lapparna äro skyldiga att erlægga till norska statskassan, av Konungens befallningshavande fördelas mellan lapparna efter det antal renar, varmed envar av dem anmält sig skola inflytta till Norge det år skadan inträffade. Indrivningen må ske på enahanda sätt som är föreskrivet om skatter.

Lapp som utbetalt vad av honom utkräfts vare, där han tilltror sig visa att skadan vållats av renar, tillhörande allenast vissa av de anmälda lapparna, berättigad att väcka talan om återgäldande av vad han erlagt; dock må sådan talan ej anhängiggöras senare än sex månader från det beloppet erlades.

45 §.

Saknas tillgång till gäldande av böter, som skola indrivas enligt 43 §, varde de förvandlade enligt allmänna strafflagen.

4 KAP.

Förseelser mot lagen.

Straffbestämmelser.

46 §.

Med böter straffes norsk lapp,

a) vilkens renar uppehålla sig här i riket å område, där det under varje tid av året är förbjudet att låta norska renar uppehålla sig, eller där det visserligen är tillåtet att låta norska renar uppehålla sig under viss tid av året men icke vid den tidpunkt varom fråga är, eller där norska renar visserligen vid ifrågavarande tidpunkt må uppehålla sig men dit denne lapp icke har rätt att då låta renar inkomma;

b) som hit till riket inflyttat med andra renar än dem han enligt 6 § äger medföra eller eljes låter andra renar än sådana hit inkomma;

c) vilken hit till riket medför renar till ett antal, som med tio procent överstiger det i hans anmälan upptagna, eller vilkens anmälan i annat avseende visar sig vara oriktig eller ofullständig i fråga om något förhållande, som äger betydelse;

d) som undandrager sig honom enligt 8 § åliggande förpliktelse att biträda vid renräkning, eller visar försumlighet vid fullgörande av sådan förpliktelse;

e) som underlåter att ställa sig till efterrättelse beslut, som på grund av 12 § meddelats i fråga om hänvisning från en trakt till en annan;

f) som åsidosätter den i 5 § stadgade skyldighet att åtfölja renarna; eller

g) som stör renräkning eller skiljning av renar.

47 §.

Med böter straffes envar, som

a) förorsakar att norska renar ofredas på sätt i 17 § sägs; eller

b) åsidosätter bestämmelse, som i 18 § meddelas i fråga om hundars bindande, instängande eller förseende med klubba, eller föreskrift, som givits på grund av nämnda §.

48 §.

Svensk lapp som i annat fall än då sådant enligt 11 § må äga rum till riket medför norska renar, straffes med böter.

49 §.

Den som anstiftar förseelse varom i 46, 47 eller 48 § är sagt eller eljes gör sig skyldig till delaktighet i sådan förseelse, straffes ävenledes med böter.

50 §.

Böter som i denna lag avses må sättas lägst till fem kronor och högst till femhundra kronor.

Åtal.

51 §.

Förseelse som avses i 46—49 §§ må åtalas allenast av allmän åklagare, och må åtal ej anställas, med mindre Konungens befallningshavande därom förordnar. Åtal för förseelse som avses i 47 § a) må ej anställas utan efter angivelse av målsägande. Ej heller må åtal för förseelse som avses i 46 § a) äga rum, där betesavgift enligt 31 § blivit bestämd.

Verkställighet.

52 §.

Beslut, varigenom norsk lapp dömts att böta för förseelse varom i 46, 47 eller 49 § förmåles, skall genom Konungens befallningshavande för verkställighet överlämnas till vederbörande fylkesman.

53 §.

Böter som ådömts enligt denna lag tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923 och gäller så länge omförmälda mellan Sverige och Norge avslutade konvention bibehåller giltighet.

Intill utgången av 1922 skall förordningen den 6 juni 1883 rörande de lappar som med renar flytta mellan konungarikena Sverige och Norge fortfarande gälla.

Då denna lag träder i kraft, förfaller 43 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, sådan denna lag lyder enligt lag den 19 juni 1917.

---

*Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 21 februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med hans excellens herr statsministern såsom tillförordnad chef för utrikesdepartementet samt chefen för civildepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren:

»Den 5 februari 1919 har mellan svenska och norska regeringarna avslutats en konvention angående de svenska flyttlapparnas rätt till renbetning i Norge och de norska lapparnas motsvarande rätt här i riket. Denna konvention, som är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1923, måste, i händelse av dess ratifikation, föranleda meddelande av åtskilliga bestämmelser här i riket. Till en ej oväsentlig del äro dessa av beskaffenhet att falla inom området för Konungens ekonomiska lagstiftning. I den mån så är fallet torde frågan om deras utfärdande kunna anstå till framemot tiden för konventionens ikraftträdande. Däremot lär, innan

ratifikation äger rum, böra tillses i vad mån för konventionens genomförande erfordras stadganden av allmän lags natur.

I sådant syfte har inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag. Däri innefattade bestämmelser äro sådana som ansetts vara av nöden för fullgörande av de folkrättsliga förpliktelser, som enligt konventionen äligga Sverige, eller utövande av de rättigheter, som jämlikt konventionen skola tillkomma riket eller dess innebyggare.

I främsta rummet komma härvid i betraktande de lagbestämmelser, som skola reglera de norska lapparnas i konventionen bestämda rätt till renbetning i Sverige. De bestämmelser, som härutinnan ansetts erforderliga, finnas i förevarande lagförslag intagna under dess första och fjärde kapitel. De äro huvudsakligen hämtade från konventionen och hava endast underkastats de jämkningar, som varit påkallade med hänsyn till deras utbrytande ur det sammanhang, vari de där förekomma. Uppmärksammas bör, att konventionen icke innefattar fullständiga bestämmelser för reglerande av de förhållanden, som kunna föränledas av de norska lapparnas renbetning här i riket. Enligt konventionen och därmed överensstämmande föreskrift i förslaget skola nämligen, i den mån konventionen ej innehåller annat, i tillämpliga delar lända till efterrättelse de bestämmelser, som här i riket gälla eller kunna komma att gälla i avseende å svenska lappars renbetning. Med hänsyn till nämnda föreskrift kunna i åtskilliga viktiga hänseenden särskilda bestämmelser för de norska lapparna ej ifrågakomma, utan skall deras ställning bero av nuvarande eller blivande inre svensk lapplagstiftning. Detta gäller bland annat beträffande spörsmålen om rätt till skogsfångst, om lapparnas skyldighet att ersätta skada som vållas av renar, om behandlingen av fråga om ersättning för dylik skada samt om renarnas bevakning.

Vid sidan av de bestämmelser, som avse den tillåtna norska renbetningen i Sverige, erfordras lagbestämmelser, som på konventionens grundval reglera förfarandet med norska renar, som inkomma hit i riket å tid eller ort, då enligt konventionen norsk renbetning ej må äga rum. I detta viktiga spörsmål hava förut saknats föreskrifter, vilket lett till väsentliga svårigheter och olägenheter. De härutinnan föreslagna bestämmelserna innebära i huvudsak, att underrättelse om renarnas uppträdande skall genom myndighet här i riket avlåtas till viss person, som i Norge är satt att mottaga sådan underrättelse, eller i vissa fall till förman i renbetesdistrikt, att renarna skola av ägaren avhämtas, likasom det är tillåtet för enskilda eller myndighet här i riket att utdriva dem, att om de ännu äro kvar då fjorton dagar förflutit från underrättelsens avsändande, de må av offentlig myndighet omhändertagas, om så er-

fördras genom nedskjutning, samt levande eller döda försäljas för ägarens räkning, att för renarnas uppehåll här i riket skall erläggas en dagavgift för varje ren av tjugo öre för första dagen och tio öre för en var av de följande, att dessutom skall gäldas ersättning för de utgifter renarnas olovliga uppehåll medfört för myndigheter eller andra ävensom för skada, som av dem vållas, samt att de belopp, som sålunda gäldas, skola av myndighet i Norge förskottas av allmänna medel och sedermera där återkrävas hos ägaren. Från vissa av dessa bestämmelser göras emellertid undantag av större eller mindre omfattning.

Vad angår frågan om svenska lappars renbetning i Norge lärer vara uppenbart, att i allmänhet svensk lagstiftning ej härutinnan kan vinna tillämpning, utan att de rättsregler, som tarvas för konventionens genomförande, böra ankomma på norsk lagstiftningsmyndighet. Vissa med denna renbetning sammanhängande spörsmål äro dock av beskaffenhet att kräva svenska lagbestämmelser. Detta gäller i fråga om en del förberedande åtgärder för lapparnas inflyttning till Norge, nämligen deras anmälningar för sådan inflyttning — i samband varmed påkallas åtgärder för lapparnas och renarnas fördelning mellan särskilda renbetesdistrikt i Norge — samt tillsättande av förmän, som inom distrikten skola övervaka och företräda lapparna. Att bestämma de närmare detaljerna rörande ordningen för anmälningar eller förmansval har emellertid, såsom beroende på förhållanden av mera växlande art, ansetts lämpligen kunna överlämnas åt Konungen ensam.

Enligt konventionen hava de svenska lapparna att upprätta förslag å synemän för uppskattning av skada, som i Troms fylke och viss del av Nordlands fylke vållats av deras renar. Även i detta fall torde emellertid Konungen böra bemyndigas att giva närmare regler för tillvägagångssättet vid förrättningen och avgörandet av de tvistigheter lapparna emellan, som därvid kunna yppa sig.

Vidare erfordras lagbestämmelser angående indrivning här i riket av medel, som det enligt konventionen åligger de svenska lapparna att utgiva i Norge och som sedermera enligt konventionen likasom enligt nu gällande lag skola av Konungens befallningshavande förskottsvis betalas av allmänna medel. Vad särskilt angår ersättning för skada, som av de svenska lapparnas renar vållas i Norge, och gottgörelse, som i samband därmed skall utgå till målsägande och norska staten, föreskrives i konventionen, att gemensam betalningsskyldighet skall åläggas lapparna i de särskilda renbetesdistrikten. Vid sidan av den regel, som sålunda gives i konventionen, torde i svensk lag böra införas föreskrift om att vid indrivningen av ifrågavarande belopp dessa skola fördelas mellan

de betalningsskyldiga lapparna efter det antal renar, varmed envar av dem anmält sig skola inflytta till Norge det år skadan inträffade, varjämte i överensstämmelse med nu gällande lagstiftning synes böra stadgas att indrivningen må ske på enahanda sätt som är föreskrivet om skatter. Därjämte synes, likaledes i överensstämmelse med vad för närvarande gäller, böra införas en bestämmelse om rätt för lapp, som har att deltaga i dylik lapparna åliggande betalningsskyldighet, att, där han tilltror sig kunna visa att skadan vållats av renar, tillhörande allenast vissa av de betalning ålagda lapparna, väcka talan om återgäldande av vad han erlagt.

På grundvalen av vad konventionen innehåller om ansvarspåföljd för åsidosättande av sådana föreskrifter, som beröras i lagförslaget, hava i detta upptagits åtskilliga straffbestämmelser. Härförutom har ansetts böra i förslaget inflyta föreskrift om straff för svensk lapp, som hit till riket för vård medför norska renar i annat fall än då sådant särskilt medgivits.

Vidkommande åtalsrätten har i överensstämmelse med konventionen föreskrivits att åtal ej må anställas med mindre Konungens befallningshavande därom förordnar.

Över lagförslaget hava yttranden inhämtats från Konungens befallningshavande i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, vilka jämväl haft att avgiva utlåtanden över konventionen; och hava dessa myndigheter icke haft något att erinra mot förslaget.»

Föredraganden uppläste därefter ifrågavarande förslag till *lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning*, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.

Bilaga.

Förslag till Lag

innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919
mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

Häriigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om norska lappars rätt till renbetning här i riket.

Vilka lappar betesrätt tillkommer. Betesområden.

1 §.

Man eller kvinna av lappska härkomst, som driver renskötsel i Norge, äge rätt att låta renar, som där hållas, beta jämväl här i riket efter ty här nedan sägs.

2 §.

Lappar från Troms fylke och den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden skola äga rätt att låta renar till ett sammanlagt antal av tvåtusen beta i de områden i Norrbottens län där betesrätt tillkommer lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar.

3 §.

Lappar från Nordlands fylke skola äga rätt att låta renar beta i de områden i Norrbottens och Västerbottens län där lappar från Rautasvu-

oma och Kalasvuoma lappbyar samt från Gellivare, Jokkmokks, Arjeplogs, Sorsele, Tärna och Vilhelmina socknar hava betesrätt.

4 §.

Lappar från Nord-Trøndelags fylke skola äga rättighet att inflytta med renar eller, utan att själva inflytta, låta renar beta å den del av Blåsjö renbetesfjäll i Jämtlands län som begränsas i öster och söder av rågångarna för hemmanen Stora Blåsjö och Jorm samt i väster av riksgränsen.

Lapparnas skyldighet att åtfölja sina renar.

5 §.

Norsk lapp som vill låta renar beta här i riket skall, utom i fall som avses i 4 §, samtidigt med renarna inflytta i riket och, så länge renarna uppehålla sig här, kvarstanna hos dem, med mindre sjukdom eller viktiga angelägenheter föranleda hans frånvaro.

Hurusom i vissa fall norsk lapp äger att låta sina renar under annan lapps vård beta här i riket, därom stadgas i 6 och 11 §§.

Vilka renar lapp kan medföra.

6 §.

Norsk lapp som äger med renar inflytta hit till riket må medföra — förutom sina egna, sin makes, sina omyndiga barns och medföljande tjänares renar — allenast renar tillhörande:

a) lapp som plägar inflytta i riket men på grund av omständigheterna något år är förhindrad att företaga sådan flyttning;

b) lapp som har plägat inflytta i riket men på grund av ålder, sjukdom eller fattigdom därmed upphört;

c) omyndigt barn av lapp, som i a) eller b) sägs;

d) oskiftat dödsbo efter lapp som har plägat inflytta i riket, och må sådan rätt gälla endast under en tid av fem år från dödsfallet.

Betestid.

7 §.

Renar som omförmälas i 2 och 3 §§ må icke införas i riket före den 1 oktober och skola vara bortförda från svenskt område före utgången av april.

Renar som avses i 4 § må ej inkomma tidigare än den 1 maj och skola vara bortförda från svenskt område före utgången av november.

Renräkning.

8 §.

Då enligt lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige renräkning äger rum inom de områden där betesrätt tillkommer lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar, skola de norska renar, som finnas inom områdena vid tiden för räkningen, ingå i densamma. Renarnas ägare och vaktare vare pliktiga att på anfordran lämna nödigt biträde vid räkningen.

Lapparnas anmälningar.

9 §.

Norsk lapp som vill begagna sig av rättigheten att med renar inflytta hit till riket skall före juli månads utgång hos den norske lappfogden göra anmälan härom. Anmälningen skall innehålla uppgift om:

a) den anmäldes jämte medföljande husfolks och renvaktares namn och ålder;

b) de andra personer, för vilka den anmälde har renar i sin vård;

c) det antal renar som skall medföras för en var i anmälningen avsedd person;

d) de renmärken var och en av dem använder, dock att, när uppgift härom en gång är lämnad, senare anmälningar allenast behöva innehålla uppgift om ändringar; samt

e) den lappby, inom vars område betningen skall försiggå, eller, där inom lappbys område finnas sådana skadeersättningsområden som omförmälas i lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, det skadeersättningsområde där betningen skall äga rum.

I avseende å inflyttning till den i 4 § omförmälda delen av Blåsjö renbetesfjäll äge anmälan ej rum.

10 §.

Gör lapp anmälan så sent, att den icke kan upptagas på den förteckning över de anmälda lapparna som fylkesmannen enligt förenämnda konvention har att tillsända Konungens befallningshavande, äge han icke rätt att under året inflytta med renar eller låta sina renar åtfölja inflyttande norsk lapp.

Norska renar under svenska lappars vård.

11 §.

Lapp som driver renskötsel i Troms fylke eller i den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden skall äga rätt att låta sina renar införas hit till riket under bevakning av svensk lapp som plägar inflytta i Troms fylke.

Den som vill begagna sig av sådan rättighet har att före juli månads utgång därom göra anmälan hos den norske lappfogden, med uppgift om sitt eget och den svenske lappens namn, den lappby den senare tillhör, antalet renar som skall medföras och renarnas märken. Göres anmälan så sent, att den icke kan upptagas på förteckning som fylkesmannen enligt konventionen har att tillställa Konungens befallningshavande, må renarna ej under året införas hit till riket.

Hänvisning till annan betestrakt.

12 §.

Efter överenskommelse med fylkesmannen må Konungens befallningshavande hänvisa norsk lapp som anmält sig till viss trakt att med de anmälda renarna flytta till annan trakt inom länet.

Verkställighet av domar och förlikningar rörande skada av renar.

13 §.

Hava norska lappar här i riket blivit genom dom förpliktade att utgiva ersättning för skada av renar och att ersätta målsägande för

kostnad eller förlorad arbetsförtjänst skall, på framställning av målsäganden, Konungens befallningshavande, för vinnande av sådan verkställighet i Norge som enligt konventionen skall äga rum, till fylkesmannen översända domen.

14 §.

Vad i 13 § är stadgat i avseende å verkställighet av dom äge jämväl tillämpning i fråga om verkställighet av skriftlig förlikning eller skriftligen avfattad skiljedom som medför förpliktelse för norska lappar att utgiva ersättning i anledning av att skada vållats av renar.

15 §.

Har förlikning eller skiljedom som avses i 14 § blivit till Konungens befallningshavande överlämnad för verkställighet, men finner Konungens befallningshavande att förlikningen eller skiljedomen icke med tillräcklig tydlighet utmärker vilka parterna äro eller var och när skadan inträffat eller eljes lämnar rum för tvekan om dess rätta innebörd, skall Konungens befallningshavande söka tillse att bristerna avhjälpas innan handlingen översändes till fylkesmannen.

Visar det sig omöjligt att på tillfredsställande sätt avhjälpa bristerna skall Konungens befallningshavande vägra att översända handlingen till fylkesmannen och därom underrätta målsäganden.

Lapparnas rätt till jakt och fiske.

16 §.

Norska lappar som i enlighet med denna lag låta sina renar beta här i riket skola under sin vistelse härstädes äga rätt till jakt och fiske i enlighet med de bestämmelser som gälla eller komma att gälla för svenska lappar; dock må jakten eller fisket ej bedrivas annorledes än till husbehov under vistelsen i riket.

Inom Karesuando och Jukkasjärvi socknar må de norska lapparnas rätt till husbehovsfiske icke inskränkas genom upplåtelse av fiskerätt, med mindre upplåtelsen skett i fredningssyfte i enlighet med föreskrifter, som härom kunna varda meddelade.

Ofredande av renar.

17 §.

Den som med uppsåt eller av grovt vållande förorsakar, att norska renar genom hundar eller på annat otillbörligt sätt ofredas på tillåtna uppehållsställen, skall ersätta skadan. Har skadan vållats av hund, skall den ersättas, ändå att den icke förorsakats genom någons uppsåt eller vållande.

Bofastas hundar.

18 §.

I Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker skola, under den tid norska lappar jämlikt denna lag där uppehålla sig med renar, den bofasta befolkningens hundar å den ort där renarna uppehålla sig hållas bundna eller vara försedda med klubba. Konungens befallningshavande äge dock för vissa trakter eller särskilda fall medgiva befrielse från denna föreskrift, där det finnes kunna ske utan att det med densamma avsedda ändamål förfelas. Under det flyttning med renar förbi gård försiggår, skola alla därvarande hundar hållas bundna eller instängda.

Bestämmelser om storleken av klubba ävensom närmare föreskrifter i övrigt i avseende å klubbningen givas av Konungens befallningshavande.

19 §.

Hund som har till vana att jaga renar på tillåtet uppehållsställe skall, så framt den icke hålles bunden, instängd eller klubbad under det norska renar på tillåten tid uppehålla sig i trakten, dödas genom vederbörande polismyndighets försorg.

Skada i följd smittosam rensjukdom.

20 §.

Varda norska renar införda i riket i strid med förbud som, till förekommande av rensjukdoms spridande, meddelas av Konungen, skall den som infört renarna ersätta skada som vållats genom smittas överförande till renar eller boskap här i riket.

Har, i enlighet med vad därom kan varda stadgat, Konungens befallningshavande meddelat föreskrift om smittade norska renars åter-

förande till hemlandet, och varder, efter det föreskriften meddelats, smitta från renarna överförd till renar eller boskap här i riket, skall den som infört renarna ock ersätta skada som sålunda uppstår.

Dom, varigenom någon förpliktas att ersätta skada som i denna § avses, skall, på framställning av målsäganden, av Konungens befallningshavande översändas till fylkesmannen för vinnande av sådan verkställighet i Norge som enligt konventionen skall äga rum.

Tillämpning å norska lappar av svenska bestämmelser rörande renbetning.

21 §.

I den mån ej annat stadgas i denna lag, skola de bestämmelser som här gälla eller kunna komma att gälla i avseende å svenska lappars renbetning i tillämpliga delar lända till efterrättelse även i fråga om norska lappar.

2 KAP.

Om norska renar, som olovligen uppehålla sig i riket.

Bestämmelsernas tillämplighet.

22 §.

Bestämmelserna i detta kapitel skola lända till efterrättelse,

a) därest renar, tillhörande någon som är bosatt i Norge, uppehålla sig här i riket å område, där det under varje tid av året är förbjudet att låta norska renar uppehålla sig, eller

b) därest renar, tillhörande någon som är bosatt i Norge, uppehålla sig här i riket å område, där det visserligen är tillåtet att låta norska renar uppehålla sig under viss tid av året men icke vid den tidpunkt, varom i det föreliggande fallet är fråga, eller

c) där under tiden från och med oktober till och med april lappar från annan norsk trakt än Troms fylke eller den del av Nordlands fylkes fastland som ligger norr om Rombaken och Ofotfjorden företaga inflyttning med renar i Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma eller Talma lappbys område.

Underrättelse till norsk myndighet.

23 §.

Uppehålla sig norska renar olovligen inom svenskt område, skall lappfogden eller landsfiskalen, så snart sådant kommer till hans kännedom, om förhållandet samt om renarnas uppehållsort och ungefärliga antal avlåta underrättelse till den som i Norge är förordnad att mottaga sådan underrättelse eller, om icke någon veterligen blivit därtill förordnad, till norske lappfogden i det distrikt som gränsar till den svenske lappfogdens eller landsfiskalens tjänstgöringsområde. Underrättelsen skall meddelas genom telegram eller, där detta ej låter sig göra, i brev. Kan den lämpligen meddelas i telefon, skall det ock ske.

Samtidigt med den underrättelse som nu är nämnd skall till vederbörande fylkesman avlåtas telegrafiskt meddelande av enahanda innehåll, varjämte, där så bekvämligen kan ske, norsk lapp skall underrättas om förhållandet.

Renarnas avhämtande eller utdrivande.

24 §.

Renarnas ägare är, då han erhåller kännedom om att de olovligen uppehålla sig här i riket, pliktig att ofördröjligen låta i enlighet med vad här nedan i 25 § föreskrives avhämta och utdriva dem, antingen till Norge eller till sådant område här i riket, där de lagligen må uppehålla sig vid ifrågavarande tidpunkt.

Vederbörande tjänsteman, så ock lappar eller bofasta å den trakt, där renarna olovligen uppehålla sig, må taga renarna under bevakning eller utdriva dem.

25 §.

Skola renar avhämtas eller bortdrivas från något område, där svenska renar pläga finnas eller veterligen för tillfället uppehålla sig, må medtagas allenast djur, försedda med märken, som begagnas av norska renägare, ävensom omärkta kalvar, som följa honrenar med sådana märken.

Innan bortförandet äger rum, skola de renar, som alltså böra kvarlämnas, utskiljas från de övriga i närvaro av vederbörande tjänsteman eller lappar från trakten; dock må de norska renarna strax bortföras, om tjänstemannen eller lapp från trakten förklarar, att bland dem icke finnas renar, som böra kvarlämnas.

Därest de norska renarna äro sammanblandade med renar från trakten och stå under bevakning av därvarande lappar, skola dessa samla djuren och lämna den som vill avhämta de norska renarna tillfälle att utskilja dem han har rätt att bortföra.

 Omhändertagande och försäljning av renarna.

26 §.

Har meddelande enligt 23 § avlåtits, och uppehålla sig de renar som meddelandet avser ännu fjorton dagar därefter å otillåtet område, utan att någon infunnit sig för att bortföra dem, må Konungens befallningshavande förordna, att renarna skola av lappfogden, landsfiskalen eller lapp-tillsyningsman omhändertagas, om så erfordras genom nedskjutning, samt levande eller döda försäljas, på sätt efter omständigheterna prövas lämpligt.

Sådant förordnande må ock meddelas, där någon inställt sig för renarnas bortförande, men de likväl finnas kvar då tre veckor förflutit från det meddelande enligt 23 § är avsänt, och detta är att tillräkna den som inställt sig för deras avhämtande.

27 §.

Vid omhändertagande och försäljning som i 26 § avses skall tjänsteman som därmed har befattning upprätta förteckning över de sålda renarna, utvisande dessas ungefärliga ålder samt kön och öronmärken. Av märkena skola tagas noggranna avklipp.

28 §.

Vad som återstår av försäljningssumman, efter avdrag av det som enligt 30, 33 och 36 §§ skall gäldas ävensom av kostnaderna för omhändertagandet och försäljningen, skall genom Konungens befallningshavande tillställas renarnas ägare. Är ägaren okänd och giver han sig ej tillkänna inom ett år från försäljningen, skall beloppet tillfalla norska statskassan.

29 §.

Därest renarnas ägare före försäljning varom i 26 § sägs anmäler sig hos tjänsteman som därmed har befattning, skola renarna utlämnas till honom, såframt han förbinder sig att omedelbart bortföra dem från området och prövas vara i stånd därtill.

Betesavgift m. m.

30 §.

För renarnas uppehåll å otillåtet område skall erläggas en betesavgift för varje ren, kalvar under ett års ålder ej inbegripna. Denna avgift utgör för första dagen av uppehållet tjugu öre och för varje följande dag tio öre.

Avgiften tillfaller kronan och skall, enligt bestämmelser som givas av Konungen, användas till åtgärder, som stå i samband med renskötseln.

31 §.

Det tillkommer Konungens befallningshavande att efter inhämtande av tillförlitliga upplysningar bestämma för huru många dagar och renar den i 30 § nämnda avgift skall utgå. Finnes att renarnas bortdrivande blivit utan ägarens vållande uppehållet, har Konungens befallningshavande att vid avgiftens beräkning taga den hänsyn till förhållandet som finnes skälig.

Konungens befallningshavandes beslut må ej meddelas förr än tjugu dagar förflutit från det underrättelse enligt 23 § avsändes.

I fall då till böter enligt 46 § a) dömes, skall betesavgift ej ifrågakomma.

32 §.

Varda renar avhämtade utan iakttagande av vad i 25 § är sagt, må Konungens befallningshavande efter inhämtande av upplysningar bestämma en särskild avgift till belopp från tjugufem till femhundra kronor; dock må sådant ej ifrågakomma, med mindre någon anledning föreligger till antagande att i den bortförda hjorden funnits svenska renar.

33 §.

Förutom betesavgift som i 30 § är nämnd skall gäldas ersättning för de av renarnas olovliga uppehåll föranledda utgifter, såsom för meddelande av underrättelse enligt 23 § samt för arbete med samlande, bevakning, utskiljande och utdrivande av renarna. Beloppet av sådan ersättning varde, där ej överenskommelse därom träffas, bestämt av Konungens befallningshavande på grundval av vederbörande tjänstemans utgifter och verifikationer.

Ersättning för renars utdrivande skall ej utgå, om Konungens befallningshavande finner utdrivningen hava skett under sådana förhållanden, att renarnas omedelbara återvändande kunnat antagas vara övervägande sannolikt.

34 §.

Innan beslut fattas rörande erläggande av avgift som nämnes i 30 § och ersättning enligt 33 §, skall Konungens befallningshavande såvitt möjligt utreda vem renarna tillhöra. Beslutet skall dock, utan angivande av namn å renägarna, endast innehålla förpliktande för »vederbörande lappar» att erlägga avgiften och ersättningen.

35 §.

Belopp som enligt 30, 32 eller 33 § blivit av Konungens befallningshavande fastställt till betalning skall uppbäras av landsfiskalen.

Skadeersättning.

36 §.

Skada som under renarnas uppehåll här i riket vållas av renarna eller av lappar som åtföljt dem skall ock ersättas.

37 §.

Vill någon fordra ersättning för skada som av renarna vållats, skall han därom göra anmälan hos landsfiskalen i orten. Denne har att i förening med två nämndemän, som av honom utses, besiktiga den uppgivna skadan. Den norske lappfogden äger att själv eller genom ombud tillstädeskomma vid förrättningen och föra talan för vederbörande lappar, med rätt jämväl att därvid ingå förlikning. Anmäler sig lapp själv såsom sakägare, må han ock föra talan. Landsfiskalen har att i god tid, om möjligt genom telegram eller telefon, underrätta lappfogden om tid och plats för förrättningen. Kan det antagas, att uppgiven skada helt eller delvis förorsakats av svenska renar, skall jämväl vederbörande svenske lappordningsman inkallas.

Vid början av förrättningen skall landsfiskalen erinra nämndemännen om deras förpliktelser och ansvar samt i protokollet göra anteckning om att sådan erinran ägt rum. Landsfiskalen skall såvitt möjligt inhämta och i protokollet intaga upplysning om de omständigheter som kunna inverka på ersättningsfrågan, såsom tiden och sättet

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 174 häft. (Nr 202.) 5

för skadans uppkomst, dess omfattning, platsens belägenhet och beskaffenhet samt sannolika antalet av de renar som vållat skadan.

Vid skadans värderande skall tagas i betraktande markens beskaffenhet och fruktbarhet samt huruvida hemdjur medverkat till skadan.

Landsfiskalen och nämndemännen hava att uppskatta skadan; och skola de till protokollet på heder och samvete avgiva förklaring att uppskattningen skett efter bästa förstånd och övertygelse.

Landsfiskalen och nämndemännen hava att såvitt möjligt utreda, vem skadegörande renar tillhöra. Finna de, att såväl svenska som norska renar medverkat till skadan, skola de, med uttalande härom, värdera allenast den skada som kan anses vållad av de norska renarna.

Beslut, varigenom skadeersättning av norska lappar tillerkännes målsäganden, skall, utan angivande av namn å viss renägare, innehålla förpliktande för »vederbörande norska lappar» att ersätta skadan.

Är ej lappfogden eller annan, som han satt i sitt ställe, tillstädes vid förrättningen, skall avskrift av protokollet ofördröjligen genom landsfiskalens föranstaltande tillställas honom.

Är målsäganden eller lappfogden eller lapp som fört talan vid förrättningen missnöjd med denna, stånde honom fritt att sist å nittionde dagen från förrättningen anhängiggöra saken vid domstol.

Landsfiskalen och nämndemännen njute ersättning enligt gällande resereglemente. Ersättningen skall, i händelse skada anses vållad av norska renar, gäldas på samma sätt som skadeersättningen, men eljest betalas av målsäganden.

Tjänstemans underrättande om tillämnat ersättningsanspråk.

38 §.

Den som ämnar fordra ersättning för utgifter som omförmälas i 33 § eller för skada som avses i 36 § skall, så snart ske kan, om sin avsikt underrätta lappfogden eller landsfiskalen, med mindre han vet meddelande redan vara avlåtet enligt 23 §. Försummas det, må ej ersättning bestämmas att utgå för utgifter som gjorts innan meddelande avlåtes eller för skada som därförinnan inträffat.

Verkställighet.

39 §.

I händelse belopp, som enligt 30, 32, 33 eller 36 § skall betalas i anledning av renarnas olovliga uppehåll här i riket, icke ome-

delbart erlägges till landsfiskalen eller målsägande, skall Konungens befallningshavande, för vinnande av sådan verkställighet i Norge som enligt konventionen skall äga rum, till fylkesmannen översända beslut rörande beloppet med tillhörande uppgifter och verifikationer.

Utdrivning av övertaliga renar.

40 §.

Finnes antalet norska renar inom de områden här i riket, där betesrätt tillkommer svenska lappar från Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar, överstiga tvåtusen etthundra, äge Konungens befallningshavande lämna den norske lappfogden tillfälle att inom fjorton dagar efter erhållen del av meddelandet föranstalta, att så stort antal som överstiger tvåtusen utdrives till Norge. Varda de ej utdrivna inom nämnda tid, må utdrivningen verkställas genom vederbörande myndighets försorg.

3 KAP.

Bestämmelser som hava avseende å svenska lappars renbetning i Norge.

Anmälningar. Förmansval. Förslag å synemän.

41 §.

På Konungen ankommer att meddela de bestämmelser som med anledning av konventionen erfordras i fråga om:

- a) lapparnas anmälningar om inflyttning till Norge;
- b) tillsättande av förmän och andre förmän i renbetesdistrikten i Norge; samt
- c) upprättande från lapparnas sida av förslag å synemän för uppskattning av skada som i Troms fylke vållas av renar.

Förfarandet med norska renar som inkomma i svensk renhjord.

42 §.

Hava norska renar blivit å norskt område sammanblandade med svenska renar och åtföljt dessa hit till riket, skola de omsorgsfullt vårdas av de svenska renarnas ägare. Påfordrar den norska renägaren djurens utlämnande, skola de, utan kostnad för honom, utskiljas på föranstaltande av den svenske lappfogden; och skola de svenska renägarna härtill med-

verka. Varda renarna ej sålunda utskilda, skola de svenska renägarna inom ett år från det djuren inkommit i riket föra dem tillbaka till Norge samt utlämna dem till den norske lapp som först påträffas och är villig att mottaga dem.

Bestämmelserna i 2 kap. äge ej tillämpning i fråga om renar som avses i denna §.

Indrivning av skadeersättning m. m.

43 §.

Då Konungens befallningshavande, på framställning av vederbörande fylkesman, förskottsvis av allmänna medel utbetalt belopp, som lappar på grund av konventionen äro pliktiga att utgiva, skall beloppet genom Konungens befallningshavandes försorg indrivnas hos lapparna. Finner Konungens befallningshavande med billighet överensstämma att beloppet helt eller delvis stannar å statskassan, äge han därom besluta; dock må det ej ske där fråga är om böter, ej heller i fråga om belopp som skall gäldas för virke eller för skogsbetjants eller virkesägares inställelse för virkes anvisande eller för virkes värderande eller för skada av getter och kostnader i anledning därav eller för verkställande av påbjuden åtgärd i anledning av smittosam rensjukdom eller i fråga om ersättning för skada genom smittas överförande från renar.

44 §.

Skall jämlikt 43 § indrivning äga rum av belopp som lappar i ett eller flera renbetesdistrikt i Norge i följd av beslut vid syneförrättning eller dom eller skiljedom eller förlikning hava att gälda, skall beloppet, jämte de kostnader som enligt uppgift av fylkesmannen lapparna äro skyldiga att erlægga till norska statskassan, av Konungens befallningshavande fördelas mellan lapparna efter det antal renar, varmed envar av dem anmält sig skola inflytta till Norge det år skadan inträffade. Indrivningen må ske på enahanda sätt som är föreskrivet om skatter.

Lapp som utbetalt vad av honom utkrävt vare, där han tilltror sig visa att skadan vållats av renar, tillhörande allenast vissa av de anmälda lapparna, berättigad att väcka talan om återgäldande av vad han erlagt; dock må sådan talan ej anhängiggöras senare än sex månader från det beloppet erlades.

45 §.

Saknas tillgång till gäldande av böter, som skola indrivas enligt 43 §, varde de förvandlade enligt allmänna strafflagen.

4 KAP.

Förseelser mot lagen.

Straffbestämmelser.

46 §.

Med böter straffes norsk lapp,

a) vilkens renar uppehålla sig här i riket å område, där det under varje tid av året är förbjudet att låta norska renar uppehålla sig, eller där det visserligen är tillåtet att låta norska renar uppehålla sig under viss tid av året men icke vid den tidpunkt varom fråga är, eller där norska renar visserligen vid ifrågavarande tidpunkt må uppehålla sig men dit denne lapp icke har rätt att då låta renar inkomma;

b) som hit till riket inflyttat med andra renar än dem, han enligt 6 § äger medföra eller eljes låter andra renar än sådana hit inkomma;

c) vilken hit till riket medför renar till ett antal, som med tio procent överstiger det i hans anmälan upptagna, eller vilkens anmälan i annat avseende visar sig vara oriktig eller ofullständig i fråga om något förhållande, som äger betydelse;

d) som undandraget sig honom enligt 8 § åliggande förpliktelse att biträda vid renräkning, eller visar försumlighet vid fullgörande av sådan förpliktelse;

e) som underlåter att ställa sig till efterrättelse beslut, som på grund av 12 § meddelats i fråga om hänvisning från en trakt till en annan;

f) som åsidosätter den i 5 § stadgade skyldighet att åtfölja renarna; eller

g) som stör renräkning eller skiljning av renar.

47 §.

Med böter straffes envar, som

a) förorsakar att norska renar ofredas på sätt i 17 § sägs; eller

b) åsidosätter bestämmelse, som i 18 § meddelas i fråga om hundars bindande, instängande eller förseende med klubba, eller föreskrift, som givits på grund av nämnda §.

48 §.

Svensk lapp som i annat fall än då sådant enligt 11 § må äga rum till riket medför norska renar, straffes med böter.

49 §.

Den som anstiftar förseelse varom i 46, 47 eller 48 § är sagt eller eljes gör sig skyldig till delaktighet i sådan förseelse, straffes ävenledes med böter.

50 §.

Böter som i denna lag avses må sättas lägst till fem kronor och högst till femhundra kronor.

Åtal.

51 §.

Förseelse som avses i 46—49 §§ må åtalas allenast av allmän åklagare, och må åtal ej anställas, med mindre Konungens befallningshavande därom förordnar. Åtal för förseelse som avses i 47-§ a) må ej anställas utan efter angivelse av målsägande. Ej heller må åtal för förseelse som avses i 46 § a) äga rum, där betesavgift enligt 31 § blivit bestämd.

Verkställighet.

52 §.

Beslut, varigenom norsk lapp dömts att böta för förseelse varom i 46, 47 eller 49 § förmäles, skall genom Konungens befallningshavande för verkställighet överlämnas till vederbörande fylkesman.

53 §.

Böter som ådömts enligt denna lag tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923 och gäller så länge omförmälda mellan Sverige och Norge avslutade konvention bibehåller giltighet.

Intill utgången av 1922 skall förordningen den 6 juni 1883 rörande de lappar som med renar flytta mellan konungarikena Sverige och Norge fortfarande gälla.

Då denna lag träder i kraft, förfaller 43 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, sådan denna lag lyder enligt lag den 19 juni 1917.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd lördagen den
1 mars 1919.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 21 februari 1919, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av kanslirådet Lennart Berglöf.

Lagrådet yttrade:

Avfattningen av 6 § synes icke otvetydigt utmärka, att där givna bestämmelser ej skola gälla i fråga om lappar, vilka begagna sig av dem enligt 4 § tillkommande rätt att utan inflyttning låta renar beta å viss del av Blåsjö renbetesfjäll. Särskilt med hänsyn till att åt straffbestämmelsen i 46 § b) icke måtte givas alltför vidsträckt tillämpning lär ett förtydligande av 6 § vara önskligt.

Enligt andra stycket av 20 § inträder ersättningsskyldighet, om smitta överföres efter det Konungens befallningshavande meddelat föreskrift angående smittade norska renars återförande till hemlandet. Denna bestämmelse är ej strängare än med konventionen låter sig förena. Billig-

heten synes emellertid fordra, att såsom avgörande tidpunkt i omför-mälda hänseende sättes ej redan meddelandet av föreskriften utan den tid för återförandet, som Konungens befallningshavande icke lär underlåta att i föreskriften angiva.

I 42 § stadgas, att norska renar, som åtföljt svenska renar hit till riket, skola i visst fall av de svenska renägarna återföras till Norge inom ett år från det djuren hit inkommit. Det kan måhända anmärkas, att de norska renägarnas intresse synes bliva genom detta stadgande mindre väl tillgodosett än genom motsvarande bestämmelse i konventionen, vars 189 § ålägger de svenska lapparna att redan vid nästa flyttning över gränsen medföra de norska renarna.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

---

*Utdrag ur protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
11 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med hans excellens herr ministern för utrikes ärendena samt chefen för civildepartementet anmälde tillförordnade chefen för justitiedepartementet statsrådet Undén lagrådets den 1 mars 1919 avgivna utlåtande över det den 21 februari 1919 till lagrådet remitterade förslaget till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flytlapparnas rätt till renbetning.

Föredraganden redogjorde för utlåtandets innehåll samt anförde att i anledning av de utav lagrådet gjorda erinringarna 6, 20 och 42 §§ i lagförslaget blivit något jämkade ävensom att i förslaget vidtagits ett par mindre ändringar av formell natur.

Föredraganden uppläste därefter det sålunda jämkade förslaget till lag innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning samt hemställde — under erinran tillika att, såsom protokollet för utrikesdepartementsärenden för denna dag utvisar, Kungl. Maj:t beslutat äska riksdagens godkännande av nämnda konvention — att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Adel Wifvesson.
